

Mottagare
Regionstyrelsen

Vattensmart besöksnäring - Ansökan om medel för regionala utvecklingsåtgärder

Förslag till beslut

- Ansökan avslås.

Sammanfattning

Projektet "Vattensmart besöksnäring" syftar till att stärka förmågan att arbeta med hållbar vattenanvändning inom besöksnäringen.

Uppsala universitet, Blått Centrum Gotland är projektägare. Projektet omfattar perioden 2026-09-01 till 2030-01-31 och har en total budget om 10 699 751 kronor varav sökt finansiering uppgår till 5 349 876 kronor.

Ärendebeskrivning

Av ansökan framgår att projektet "Vattensmart besöksnäring" syftar till att stärka besöksnäringens och det företagsfrämjande systemets förmåga att arbeta med hållbar vattenanvändning. Projektet fokuserar på besöksnäringens företag som står utanför det kommunala VA-nätet och saknar tillgång till mätning, jämförbar statistik och verktyg för uppföljning.

Målet med projektet är att ta fram en samlad och systematisk bild av vattensituationen kopplat till besöksnäringen, vilka risker verksamheterna står inför samt hur vattenförbrukning relaterar till ekonomi och lönsamhet.

Projektet ska ta fram nyckeltal och digitala verktyg som synliggör vattnets värde och kopplar vattenanvändning till ekonomiskt värdeskapande samt höja kunskap och medvetande om effektiv vattenanvändning. Vidare ska en prognosmodell som synliggör risken för vattenbrist tas fram.

Urval av deltagare sker genom enkäter till 130 företag inom besöksnäringen och 30 djupintervjuer. Därefter genomförs piloter där 10-15 besöksnäringens företag utrustas med IoT-baserad realtidsövervakning av vattenanvändningen (nätverk av sammankopplade system utrustade med sensorer, programvara och nätverksanslutningar som samlar in och analyserar data).

Den primära målgruppen är det företagsfrämjande systemet. Sekundär målgrupp är små och medelstora företag inom besöksnäringen på Gotland. Region Gotland och Länsstyrelsen får genom projektet förbättrade

kunskapsunderlag för regional planering, vattenförvaltning och näringslivsutveckling.

Uppsala universitet, Blått Centrum Gotland är projektägare och har huvudansvar för genomförandet och administration. Samverkanspart är Gotlands Förenade Besöksnäring.

Motivering

Ansökan ligger inom Tillväxtverkets utlysning "*Främja tillgång till vatten och en hållbar vattenförvaltning*" riktad till utvecklingsprojekt i Jönköpings, Kalmar, Kronobergs och Gotlands län. Projekt inom utlysningen ska bland annat bidra till att utveckla stödstrukturer runt företag genom t.ex. metodutveckling, stärkt kompetens och förbättrade samverkansarenor.

I den regionala vattenförsörjningsplanen 2018 konstaterades att det saknas kunskaper om vattenförbrukning inom besöksnäringen.

Sammantaget har projektet en koppling till de prioriteringar som anges i den regionala utvecklingsstrategin och kriterier i Tillväxtverkets utlysning. Projektet är också förenligt med finansieringsplanens prioriterade områden.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer, efter genomgång av ansökan, att projektet inte står sig i konkurrensen om tillgängliga medel inom ramen för anslag 1:1 i denna ansökningsomgång.

Utöver detta har förvaltningen följande synpunkter:

- Av ansökan framgår att det saknas en samlad och systematisk bild av vattensituationen kopplat till besöksnäringen. Projektet fokuserar på besöksnäringens företag som står utanför det kommunala VA-nätet vilket innebär att det enbart är företag med enskilda grundvattentäkter som är aktuella att undersöka. Bakgrundsinformation gällande branschen som sådan och deltagande besöksnäringens företag är sparsamt beskriven. Det framgår inte vilken typ av besöksnäringens företag som ska delta, om dessa ska kategoriseras utifrån förbrukning, olika geografiska områden, naturliga förutsättningar och variationer etc. Det saknas dessutom en beskrivning av på vilket sätt underlag och prognosmodell faktiskt kan bli användbart och tjäna som modell för fler vattenanvändare utanför VA-kollektivet. För att få en bred representativitet i det framtagna underlaget är urvalet avgörande med hänsyn till att det finns omkring 14 000 enskilda vattentäkter på Gotland.
- Det saknas en konkret beskrivning av kopplingen till andra relevanta pågående och tidigare projekt eller utredningar. Vidare beskrivs inte tydligt hur projektet kompletterar myndigheternas befintliga arbete med frågan och vilka roller dessa har i projektet. Projektet tangerar bland annat länsstyrelsens uppdrag och åtgärdsprogram avseende torka och vattenbrist.

- Det saknas en tydlig plan för hur Blått Centrum Gotland kan fungera som ett långsiktigt nav och samverkansplattform även efter projektets slut. Den primära målgruppen, dvs de företagsfrämjande organisationerna, har begränsade resurser och det är inte klarlagt att det finns ett behov av att bygga upp en ny organisation/samverkansarena specifikt för branschen.
- Projektets totala budget på 10,7 miljoner omfattar enbart utgifter för personal. En stor andel utgörs av kostnader för forskare. Ansökan har dock inte tydligt uttalat behovet att resurser för forskning i den omfattning som beskrivs. Förvaltningen bedömer att projektets budget inte står i proportion till projektets syfte och mål och är därmed inte att betrakta som kostnadseffektiv.

Sammanfattande bedömning:

Även om projektiden bedöms ha en koppling till den regionala utvecklingsstrategin och den aktuella utlysningen är bedömningen att ansökan inte uppnår den kvalitet och tydlighet som krävs för att beviljas medel.

Beslutsunderlag

Ansökan - Vattensmart besöksnäring 2026-04-14

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-06

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör